בס"ד

מה בדף

שינון הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ מרן רבי מיכל יהודה בן רבי משה דוד לפקוביץ צוק"ל

הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@ GMAIL.COM

שבת ק-קו

גליון 24 פרשת שלח תש"פ

דף ק רבא אומר שמים על מים נקרא הנחה אגוז על מים אינו נחשב מונח, ורבא מסתפק באגוז בכלי והכלי על מים האם הולכים אחר האגוז והוא מונח, או שהולכים אחר הכלי והוא אינו מונח, שמן שעל יין זה תלוי במחלוקת לענין טבול יום שנגע בשמן שעל יין, שלרבנן הוא פסל רק היין ולר' יוחנן בן נורי הוא פסל את שניהם שהם מחוברים זה לזה.

אביי אומר שאם זרק מחצלת בבור עמוק י' ברה"ר ורחב ח' חייב, ואם חילקו במחצלת פטור שהיא מבטלת מחיצה חוליא בבור פשוט שתבטל מחיצה ור' יוחנן שהסתפק לעיל בחוליא הוא סובר שמחצלת ודאי אינה מבטלת מחיצה, עוד אמר אביי שאם זרק חפץ לבור עמוק י' ורחב ד' והוא מלא מים הוא חייב שהמים אינם מבטלים את המחיצה, ואם הוא מלא פירות פטור שהם מבטלים המחיצה, וכן שנינו בברייתא שהזורק מרה"ר לים ולהפך פטור ולר"ש אם יש במקום שזרק עומק י' ורוחב ד' חייב.

משנה הזורק ד' אמות בכותל שהוא למעלה מי' הוא כזורק באויר ואם הכותל פחות מי' הוא כזורק בארץ שחייב בד' אמות. **גמרא** ר' יוחנן מבאר שאף שפחות מי' לא היה הנחה אך מדובר בדבילה שמינה, רב יהודה אומר בשם רב שהזורק למעלה מי' ונח בחור כל שהוא לדעת ר"מ שחוקקים בכותל להשלים השיעור של רוחב ד' הוא חייב, ולרבנן שאין חוקקים להשלים, פטור וכן שנינו בברייתא שאם זרק למעלה מי' ונחה בחור כ שהוא ר"מ חייב ולרבנן פטור.

רב אומר שתל ברה"ר שהוא גבוה י' טפחים ושיפועו הוא תוך ד' אמות הזורק מרה"ר עליו חייב, וכן שנו בברייתא שמבוי השוה בתוכו ויש ממנו מדרון לרה"ר או שהוא שוה לרה"ר ויש בו מדרון לתוכו אינו צריך לחי וקורה לרה"ר, ור"ח בן גמליאל מוסיף שהזורק על תל המתלקט י' מתוך ד חייב.

משנה אם זרק חפץ לתוך ד' אמות והוא התגלגל חוץ לד' אמות פטור ואם זרק חוץ לד' אמות והתגלגל לתוך ד' אמות חייב. **גמרא** ר' יוחנן מעמיד שנח על משהו וכן הוא בברייתא שאם זרק חוץ לד' אמות והרוח דחפה אותו לתוך ד' אמות אף שהרוח הוציאתו אח"כ פטור, ואם הרוח אחזה אותו קצת חוץ לד' אמות חייב אף אם חזרה והכניסתו.

רבא אומר שלרבנן גם תוך ג' לקרקע צריך הנחה על משהו וכשמרימר אמר שמועה זו אמר לו רבינא **עמוד ב** שזה דברי המשנה כמו שהסביר ר' יוחנן ואמר מרימר שר' יוחנן דיבר על מתגלגל שאין סופו לנוח, ורבא חידש גשם בדבר שסופו לנוח ואפשר לומר שהוא כמונח, בכ"ז פטור.

משנה הזורק בים ד' אמות פטור, אם היה רקק מים שרה"ר מהלכת בו הזורק ד' אמות בתוכו חייב ורקק הוא פחות מי' טפחים, ורקק שמהלכת בו רה"ר הזורק לתוכו חייב. **גמרא** תלמידו של רבא אמר שכתבו במשנה הילוך ברקק פעמיים לחדש שדוקא הילוך ע"י דחק הוא הילוך אך תשמיש ע"י הדחק אינו תשמיש, וכתבו רה"ר פעמיים לחדש שלא רק בימות החמה שהדרך להכנס במים להתקרר הרקק נחשב רה"ר אלא אפילו בימות הגשמים הוא רה"ר, ואם היה כתוב בימות הגשמים שלאנשים לא אכפת להתלכלך אך בימות החמה לא יחשב רקק כרה"ר קמ"ל שתמיד הוא כרה"ר. ואביי מבאר שהיה מקום לומר שאם הוא יותר מד' אמות לא נכנסים אליו ולרב אשי החידוש הוא שהיה מקום לומר שדוקא רחב ד' אמות נכנסים לרקק אך פחות פוסעים מעליו, כמו שרב אשי מחייב בזרק לדף של גשר ונח חייב גם באין בו ד', כי רבים בוקעים בו.

משנה הזורק מהים ליבשה ומהיבשה לים, מהים לספינה או ממנה לים וכן מספינה לחברתה פטור, ספינות הקשורות זו לזו מטלטלים ביניהם ואם אינם קשורות אסור אף אם הן מוקפות **גמרא** לרב הונא מותר למלאות מים מהים דרך זיז שבספינה, שהכרמלית מתחילה מהקרקע של הים והאויר הוא מקום פטור ומן הדין מותר גם ללא זיז ועושים זיז להכר, ולדעת רב חסדא ורבה בר רב הונא ימלא רק דרך מקום ד' שמודדים את הכרמלית משפת המים שהמים הם כקרקע גמורה ואם אין מקום ד' הוא מטלטל מכרמלית לרה"י, ור"נ הקשה לדעת רב הונא מדוע לא חוששים שיש פחות מי' מהקרקע ורבה בר אבוה מבאר שספינה לא הולכת במים רדודים, ואף שיש מקומות בים שהקרקע מתקרבת לשפת המים אמר רב ספרא שיש בני אדם שגוששים בקרקע הים ולא נותנים לה להתקרב למקום רדוד, ור"נ בר יצחק הקשה לדעת רב חסדא להיכן הולכים השפכים של הספינה שאין לומר ששופכים מהמקום ד' שימאס שם ואמר רב חייא בר אבין ששופכים בדופן הספינה ואף שיש כאן כוחו לא גזרו על כך בכרמלית.

דף קא שישנה ברייתא שר' יהודה אומר שמטלטלים מספינה עמוקה י' ואינה גבוהה י' לים אך לא מהים לתוכה ולכאורה מותר מהספינה רק דרך חודה א"כ רואים שלא גזרו על כוחו בכרמלית, וכיון שאי אפשר לקחת מהים לספינה דרך הדופן ולכן אין מטלטלים מהים לספינה. **לרב הונא** אין מטלטלים בספינות הקטנות של מישן אלא בד' אמות, ודוקא כשאין בה גובה ג' תוך ד' טפחים שאם יש גובה ג' המחיצות מועילות לטלטל בהן וכן אם מילא בקנים וערבות אם בשפתן יש גובה י' מהמים מותר לטלטל בהן ור"נ מקשה שנתיר גם בלא מלא מדין גוד אחית המחיצות שמורידים את המחיצות עד למטה, כמו שר' יוסי בר יהודה סבר שנעץ קנה ברה"ר ובראשו טרסקל וזרק ונח עליו חייב שיש גוד אחית, ורב יוסף דוחה שרב יהודה אמר בשם רב או ר' חייא שחכמים פוטרים א"כ לא אומרים גוד אחית, ואביי מקשה הרי שכו"ע עמוד ברה"ר גבוה י' ורחב ד' ואין בעיקרו ד' ויש ג' במקום הצר בו חייב אם זרק עליו כיון שאומרים גוד אחית, אך יש לחלק שבטרסקל לא אומרים גוד אחית כי הגדיים בוקעים תחתיו אך בעמוד יש גוד אחית כי גדיים לא בוקעים תחתיו ורב אחא בר רבא מקשה א"כ בספינה אין גוד אחית שיש בקיעת אמר רב אשי שבקיעת הדגים אינה בקיעה כיון שאינם נראים, וכמו שהסתפק ר' טבלא אם מחיצה תלויה מתרת בחורבה ואמר לו רבין שהיא מתירה רק במים **עמוד ב** שהקילו חכמים במים, ורואים שבקיעת הדגים לא נחשבת.

רבא אומר שהמשנה באה לחדש בספינות קשורות שכשיש ביצית ביניהם מותר גם בה, ורב ספרא אמר אמנם אתה כמשה אך אינך אומר יפה כי כתוב במשנה **מזו לזו**, ורב ספרא מבאר שהמשנה מחדשת שמטלטלים מזו לזו ע"י עירוב, וכן שנינו בברייתא שספינות הקשורות זו לזו מערבים ומטלטלים מזו לזו ואם נפסקו נאסרו ואם נקשרו בין שוגג בין מזיד בין באונס בין מוטעים חזרו להתירם הראשון, וכן הדין במחצלות הפרוסות שמותר לערב ולטלטל ואם נגללו נאסרו ואם נפרסו חזרה חזרו להיתר הראשון שמחיצה שנעשתה בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה, ומה שר"נ אמר שאסור לטלטל ומותר רק לזרוק מדובר בהחזיר במזיד.

שמואל אומר שמועיל קשר אפילו כשל חוט הסרבל ודוקא שהקשר מעמידה ולא מועיל כשלא מעמידה ושמואל מחדש שאף שלענין טומאת אהל נאמר שאם קשר לספינה בדבר המעמידה מביא טומאה, ואם אינו מעמידה לא מביא טומאה, ואמר שמואל על זה שרק שלשלת של ברזל מחברת ורק לענין טומאת אהל שחרב הוא כחלל, אך לענין שבת מועיל כל דבר שיכול להעמידה.

דף קב משנה אם זרק בשוגג ונזכר אחרי שיצאה מידו וכן אם קלטה אחר או כלב או שנשרפה פטור, ואם זרק כדי לעשות חבורה באדם או בבהמה, ונזכר קודם שעשה חבורה פטור שחייבי חטאות חייבים רק כשיש שגגה בתחילה ובסוף ואם יש זדון בהתחלה או בסוף פטורים. **גמרא** יש לדייק שדוקא נזכר אחר זריקה פטור ומשמע שאם נחה חייב גם כשאין שגגה בסוף, ורב כהנא מעמיד את הרישא במקל לכתא שעשוי למשא הנודות בחמור וחבל ולכן כיוון שיכול להחזירה אם נחה חייב אף שנזכר, אך יש לדחות שאינו נקרא הוצאה כיוון שעדיין אוגדו בידו, אך ניתן לומר שהחיוב הוא מצד שהוא מתכוון לעשות חבורה וחיובו לא מצד הוצאה, וקשה שהרי דין חבורה מוזכר בהמשך המשנה, ורבא מעמיד שמדובר בחיוב של מעביר, ויש לדחות שהמשנה אומרת זה הכלל על זריקה, ורבא מבאר שיש שני דינים במשנה א' הזורק אם נזכר אחר שיצאה מידו ב' כשלא נזכר וקלטה אחר או כלב או נשרפה פטור, ורב אשי אומר שחסר במשנה ויש לגרוס שהזורק ונזכר אחרי שיצאה מידו וקלטה אחר או כלב או שנשרפה פטור ואם נחה חייב, ודוקא כששכח שוב ואם לא נזכר פטור שחיוב חטאת הוא רק כשתחילתו וסופו שגגה.

הזורק ב' אמות בשוגג וב' במזיד וב' בשוגג לרבה פטור ולרבא חייב ואפילו לדעת ר"ג שאין ידיעה לחצי שיעור כי גמר שיעורו בשגגה אך כאן שגמר את השיעור במזיד יש לחייב, ולא מדובר בזורק שא"כ הוא שוגג בעקירה ובהנחה, אלא מדובר במעביר ורבא מחייב גם לרבנן שיש ידיעה בין שני חצאי גרוגרת, ויש לחלק שבמעביר בידו להשלים את השיעור וגם בידו לעצור אחר ב' אמות אך בזורק אינו יכול להחזיר.

רבה אומר שאם זרק ונח בפי כלב או פי כבשן חייב, והמשנה שפוטרת בקלטה כלב או נשרפה, מדובר כשלא התכוון לכך ואם התכוון לכלב או לכבשן חייב, ורב ביבי בר אביי מוכיח ממה ששנינו שיש אוכל אכילה וחייב עליה ד' חטאות ואשם, והיינו טמא שאכל חלב, של נותר ,ממוקדשים, ביו"כ, ור"מ מוסיף שאם היה שבת והוציאו בפיו ואמרו לו שזה לא משם איסור אכילה ולכאורה אין זה דרך הוצאה אלא כיוון שמתכון לכך מחשבתו מחשיבה את זה למקום א"כ גם בכלב או כבשן זה נקרא הנחה כשמתכוון לכך.

עמוד ב **פרק הבונה**

משנה שיעור מאכת בונה כל שהוא, המסתת מכה בפטיש ומעצד וקודח שיעורם כל שהוא, והכלל הוא שאם עושה מלאכה שמתקימת בשבת חייב, ולרשב"ג גם המכה בקורנס על סדן בשעת מלאכה חייב כי הוא מתקן מלאכה. **גמרא** ר' ירמיה מבאר שכל שהוא ראוי במלאכת בונה שעני חופר גומא להצניע פרוטותיו, וכך במשכן תופרי היריעות עשו גומא להצניע מחטיהן ואביי מקשה שלא מצניעים מחטים בגומות כיון שהן מחלידות שם, ואביי מפרש שעני עושה פטפוט, בסיס לכירה קטנה לשים עליה קדרה קטנה וכך עשו במשכן מבשלי הסממנים, ורב אחא בר יעקב מקשה שלא עשו כך במשכן שאין עניות במקום עשירות, ורב אחא מבאר שבעה"ב שיש לו נקב בביתו סותמו, וכך עשו במשכן שקרש שנפלה בו תולעת סתמוהו בעופרת.

לשמואל מצדד את האבן במקום הבנין חייב ויש להקשות ששנינו בברייתא שאם אחד נותן האבן ואחד נותן הטיט נותן הטיט חייב, ומשמע שהנותן האבן ללא חיבורה פטור ואמנם בסוף הברייתא כתוב לדעת ר' יוסי שחייב אפילו העלה והניח על שורה של אבנים אלא יש לבאר שיש ג' דרגות בבנין את האבן התחתונה צריך לצדד וגם לתת עפר עליה, האמצעית צריכה גם טיט, ועל העליונה חייב גם בנתינה בלבד.

רב סובר שהמסתת אבן חייב משום בונה ולשמואל חייב משום מכה בפטיש, לרב העושה נקב בלול של תרנגולים חייב משום בונה ולשמואל הוא חייב משום מכה בפטיש, לרב המכניס את העץ בתוך המעדר חייב משום בונה ולשמואל חייב משום מכה בפטיש והם צריכים חלוק בשלושת המקרים שאם הם היו חולקים רק במסתת יתכן שרב יודה בנקב בלול,כיון שאין בזה דרך בנין, ואם הם היו חולקים בלול יתכן לומר שרק בלול סבר רב שיש בזה בנין שצריך לאויר שם, אך המכניס את העץ בנקב המעדר אינו דרך בנין כלל ורב יודה לשמואל, ואם הם היו חולקים במעדר יתכן ששמואל היה מודה לרב בלול ובמסתת.

רב נתן בר הושעיא שאל את ר' יוחנן משום מה חייב מסתת ור' יוחנן הראה בידו שחיובו משום מכה בפטיש ומה שכתוב במשנה המסתת והמכה בפטיש יש לגרוס המסתת המכה בפטיש.

דף קג ומה שכתוב הקודח כל שהוא חייב לרב מדובר שהוא עשה חור בבנין, ולשמואל יש לפרש שהוא נקב במסמר ברזל והשאירו שם וזה גמר מלאכה.

זה הכלל במשנה בא לרבות שאם חקק בכלי של קב בשיעור ג' לוגים חייב שיש משאירים כך.

לרשב"ג מכה בקורנס חייב ורבה ורב יוסף מבארים שהוא מאמן את ידו ובני רחבה הקשו שלפ"ז מי שראה אומנות בשבת ולמדה חייב, ואביי ורבא ביארו שמרדדי טסי משכן עושים כך וכן שנו בברייתא.

משנה שיעור חורש כל שהוא וכן מנכש מקרסם ענפין יבשים ומזרד זרדים, מלקט עצים לתיקון האילן שיעורו כל שהוא, ולהסקה שיעורו כדי לבשל ביצה קלה, המלקט עשבים לשם תיקון הקרקע שיעורו כל שהוא ולבהמה שיעורו כמלא פי גדי. **גמרא** חרישה כל שהוא ראוי לזרוע נימה של דלעת ובמשכן הוא ראוי לקלח אחד של סממנים.

שנו בברייתא שהתולש עולשים ומזרד זרדים לאכילה שיעורם כגרוגרת ולבהמה כמלא פי גדי ולהיסק כדי בשול ביצה קלה, לייפות הקרקע כל שהוא וקשה הרי בכל מקרה יש ייפוי קרקע ומדוע יש שיעור אחר ורבה ורב יוסף מבארים ששאר השיעורים נאמרו באגם שאינו מעוניין ביפוי הקרקע, ואביי מבאר שמדובר בכל מקום אלא שאינו מכוון לייפוי הקרקע, ואף שאביי ורבא אמרו שגם ר"ש מודה בפסיק רישיה אך מדובר בקרקע של חבירו שלא אכפת לו בייפוי.

משנה הכותב ב' אותיות בימין או בשמאל משם אחד או מב' שמות ובב' סוגי דיו, ואף בכל לשון חייב, לר' יוסי חייבו בב' אותיות משום רושם שכך עשו על קרשי המשכן לדעת מי בן זוגו, לר' יהודה חייב אף שלא גמר לכתוב אלא כתב רק שם מתוך שמעון או נח מנחור דן מדניאל גד מגדיאל. **גמרא** יש להקשות שאמנם בימין חייב שכך הוא דרך כתיבה אך מדוע חייב בשמאל וביאר ר' ירמיה שהמשנה דיברה באטר ולכן חייב בשמאל אך אדם רגיל פטור בשמאל שאינו דרך כתיבה ואביי מקשה א"כ איטר פטור בימין שאים דרכו לכתוב בה ומבאר אביי שהמשנה מדברת במי שכותב בב' ידיו חייב גם על ימין, רב יעקב בן בת יעקב מבאר שהמשנה שמחייבת בשמאל זה לדעת ר' יוסי שהחיוב הוא משום רושם ורושמים גם בשמאל, אך קשה שאם ר' יוסי דיבר בסיפא א"כ הרישא לאבר' יוסי ויש לומר שכ המשנה כר' יוסי.

לכאורה משמע במשנה שלר' יהודה אין חיוב בב' אותיות משם אחד אך יש ברייתא שאומרת שמהפסוק מאחת לומדים שחייב גם בלא כתב את כל השם ולא ארג כל הבגד ויעשה כל הנפה,

וכתוב אחת ללמד שלא חייב על חוט או אות אחת וצריך שם קטן מגדול **עמוד ב** ולר' יהודה חייב אף אם כתב ב' אותיות שוות כגון שש תת רר גג חח, ור' יוסי אומר שלא חייב משום כותב אלא משום רושם שרושמים על הקרשים לדעת את בן זוגו וחייב גם בשריטה אחת על ב' נסרים או ב' שריטות על נסר אחד, ולר"ש לומדים מאחת עד שיעשה מלאכה שמתקיימת כך ולא מספיק אות אחת או אריגת חוט אחד, ר' יוסי דורש ועשה אחת ועשה הנה שיתכן שחייב אחת על כולם או על כל אחד, ורואים בדעת ר' יהודה שחייב על אותיות שוות ויש לומר שר' יהודה אמר בברייתא רק בשם רבו ר"ג שחייב באותיות שוות.

אין לומר שר"ש חולק על ת"ק כשכתב ב' אלפים של תחילת המילה אאזרך שלת"ק פטור ולר"ש חייב, כיוון שכותבים כך בסתם קמיעות, ולפ"ז יוצא שר"ש מחמיר בשעורים ויש ברייתא שלת"ק קודח מגרר ומעבד וצר צורה שיעורו כל שהוא, ולר"ש עד שיקדח או יגרר או יעבד או יצור צורה בהכל וא"כ גם כאן ר"ש יסבור שהשיעור הוא עד שיכתוב כל המילה, ובברייתא כתוב להדיא שר"ש למד מהפסוק אחת יכול עד שיכתוב השם כולו ת"ל מאחת, ויש לבאר יכול עד שיכתוב את הפסוק כולו ת"ל מאחת שמספיק מילה אחת, ר' יוסי בר חנינא מבאר בדעת ר' יוסי שכתוב אחת מאחת אחת מהנה והנה שהיא אחת ואחת שהיא הנה, **אחת** שכתב שמעון **מאחת** שכתב שם, **הנה** זה אבות, **מהנה** זה תולדות, **אחת שהיא הנה** זדון שבת ושגגה במלאכה **הנה שהיא אחת** זדון שבת ושגגת מלאכות.

יש להקשות שכשכותב שם הוא מ' סגורה ומ' מתוך שמעון הוא מם פתוחה אומר רב חסדא שסתום שעשאו פתוח כשר, ויש להקשות ששנינו לענין כתיבת סת"ם שנאמר וכתבתם שיהיה כתיבה תמה שלא יחליף א' בע' ע' בא' ב' בכ' וכ' בב' ג' בצ' וצ' בג', ד' בר' ור' בד', ה' בח' וח' בה' ו' בי' וי' בו', ז' בנ' ונ' בז' ט' בפ' ופ' בט',, כפוף בפשוט ופשוט בכפוף מ' בס' וס' במ' סתום בפתוח ופתוח בסתום, פרשה פתוחה לא יסתום ולא יפתח פרשה סתומה, כתב בכל הס"ת כמו שירה או שכתב את השירה כשאר הס"ת או שכתב לא בדיו או שכתב את השמות בזהב יגנז, ויש לומר שרב יהודה למד כמו הברייתא שר' יהודה בן בתירה דורש על מה שנאמר במוספי סוכות ביום שני ונסכיהם בשישי ונסכיה בשביעי כמשפטם יחד הם מ.י.ם, וזה רמז לניסוך המים והוא דרש ה"מם' של ונסכיהם כפתוחה ואם פתוח כשר גם בסתום א"כ סתום כשר כשכתבו פתוח

דף קד אך יש לחלק שפתוח שסתמו העלהו שגם בלוחות ה"מם' היתה סתומה כמו שרב חסדא אמר שמם וס' שבלוחות עמדו בנס כי הלוחות היו כתובים מעבר לעבר והן היו חלולים וסתום שפתחו גרע אותו שר' ירמיה אמר שאותיות סופיות מנצפך חידשהו הצופים ואף שאין נביא רשאי לחדש דבר, אלא שלא ידעו מה באמצע מילה ומה בסוף, והצופים תקנום בסוף מילה ואף שאין נביא רשאי לחדש דבר אלא שכחום וחזרו ויסדום, ורב חסדא הוסיף שהכתב של הלוחות נקרא מבחוץ בסדר הפוך כגון נבוב בובן סרו ורס.

אמרו לריב"ל שבאו דרדקים לביהמ"ד ואמרו דברים שלא נאמרו אף בימי יהושע, אלף בית אלף בינה, גימל דלת גמול דלים, ורגל הג' פשוטה לעומת הד' לרמז שדרך הגומל חסדים לרוץ אחר דלים, ורגל הד' פשוטה לעומת הג' שהעני ימציא לו את עצמו אך פני הד' לצד השני מהג' לרמז שיתן לו בצינעה שלא יתבייש ממנו, ה' ו' הוא שם ה' שאם אתה גומל דלים ולומד, ה' זן אותך ואותך ומטיב, ונותן לך ירושה וקושר לך כתר בעוה"ב, מ' פתוחה ומ' סגורה שיש מאמר שפותחים ויש סודות שסוגרים נ' כפופה ופשוטה, שמי שנאמן בעוה"ז והוא כפוף, יהיה פשוט בעוה"ב, ס' ע' סמוך עניים או עשה סימנים בתורה ותקנה אותה, פ' כפופה ופשוטה הפה לפעמים צריך להיות פתוח לפעמים סגור, צ' כפוף ופשוט שהצדיק יש לו להיות כפוף יותר שהתורה נתנה במנוד ראש של ענוה, ק' קדוש ר' רשע ופני הקוף הפוך מהר' שה' הקדוש אומר איני יכול להסתכל ברשע, והתג של הקוף לעומת הר' שהקב"ה אומר שאם חוזר בו הרשע אני קושר לו קשר כמותי, ורגל הק' תלויה שאם חוזר בו אני מכניסו משם, כמו שאמר ר"ל על הפסוק אשר ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן שמי שבא להטמאות פותחין לו ומי בא ליטהר מסייעין אותו, ש' שקר ת' אמת, ואותיות שקר קרובות שהוא מצוי ואותיות אמת רחוקות שהאמת אינה מצויה, ואותיות שקר עומדות על רגל אחת שהשקר אינו עומד ואמת אותיותיו שוכבות שהוא מתקיים. ודרשו גם את אותיות אתב"ש ואח"ס בט"ע ואלב"ם, שאומר הקב"ה אותי תיעב האם אתאוה לו בי לא חק האם שמי יחול עליו ג' ר' גופו טימא האם ארחם עליו ד"ק דלתותי נעלו האם לא אגדע קרניו, וזה למדת רשעים ומדת צדיקים א"ת ב"ש אם אתה בוש גור בדוק תחת הכסא, **הצ-וף** יהיה מחיצה ביניך לאף לכעס, **זע חס טן** וגם אין אתה מזדעזע מהשטן, **ים -כל** שאומר שר הגהינם להקב"ה לים שלי הכל, אומר הקב"ה **אחס בט"ע גיף** אחוס עליהם שהם בעטו בניאוף **דכ"ץ** דכים הם כנים הם צדיקים הם **הל"ץ** אין לך חלק בהם **ומרז"ץ ש"ת** שאומר שר גהינם מרי תן לי בני שת, אומר הקב"ה **אלב"ם גן דס** שהוליכם לגן הדס **ה"ע ו"ף** שאומר הגהינם לה' עיף אנכי ברעב, אומר הקב"ה **ז"צ ח"ק** הם זרע יצחק **טר יש כ"ת** חכה יש לי כיתות של עכו"ם לתת לך.

עמוד ב משנה מי שכתב ב' אותיות בהעלם אחד חייב, וחייב בכל דיו אף בסם וצבע אדום בקומוס וקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם וחייב על ב' זוויות וב' לוחי פנקס כשהם נהגים יחד, הכותב על בשרו חייב, לר"א המסרט חייב ולרבנן פטור, אם כתב במשקים ומי פירות באבק דרכים ואבק הסופרים ובכל דבר שאינו מתקיים פטור, אם כתב לאחר יד ברגלו בפיו ובמרפקו וכן אם כתב אות אחת סמוך לכתב וכתב על כתב וכן אם התכוון לכתוב ח' וכתב ב' זיינים אחד בארץ ואחד בקורה או כתב על ב' קירות בבית או דפי פנקס כשאין נהגים יחד בכל אלו פטור, לר' יהושע בן בתירה חייב באות אחת נוטריקון ולחכמים פטור. **גמרא** דיו הוא דיו הרגיל, סם הוא זרניך, סקרא מבאר רבה בר בר חנה שהוא סקרתא, צבע אדום קומוס הוא קומא, קנקנתום הוא צבע רצעני הנעלים, כל דבר שהוא רושם בא לרבות כדברי ר' חנניה שאם כתבו גט במי טריא מי פירות ועפצים ור' חייא מוסיף שכשר בעופרת, ובשחור של פחם, ושיחור של נעלים.

שנו בברייתא שר"א אמר לחכמים שבן סטדא הוציא כשפים ממצרים בסריטה בגופו אמרו לו שהוא היה שוטה ואין מביאים ראיה מהשוטים. אות אחת סמוך לכתב פטור ולר"א חייב כמו שמחייב בארג אריגה אחת בתוספת לאריג .

כתב על כתב פטור אמר רבא בר רב הונא שזה לא כר' יהודה שאומר שסופר שצריך לכתוב שם והתכוון לכתוב יהודה וטעה ולא כתב בו ד' מעביר עליו קולמוס ומקדשו, ולחכמים השם הזה אינו מובחר.

יש ברייתא שמחייבת בכותב אות והשלים לספר וארג חוט והשלים לבגד ואמר רבא בר רב הונא שזה כר"א ורב אשי סור שגם לרבנן חייב כשהוא המשלים .

רב אמי אומר שאם כתב אות אחת בטבריה ואחת בציפורי חייב שזה כתיבה גמורה אלא שהיא מחוסרת קירבה, אך קשה שבמשנה כתוב שבב' כתלי הבית פטור כשלא נהגים זה אם זה, ויש לחלק שחסר גם קציצה, אך בכתב אות בטבריה ובציפורי הן רק מחוסרות קריבה.

הגיה אות אחת חייב ישהקשות איך חמור מגיהמכתב ומבאר רב ששת שמדובר שנטל את גג האות ח' ועשה ב' זיינים חייב ורבא מבאר שחייב גם כשנטל תג מהד' ועשאו ר' והשלים לספר,

דף קה התכוון לכתוב אות אחת ועלה לו ב' חייב ואמנם שנינו פטור יש לומר שחייב כשנגמרו האותיות אך אם חסר להם זיונים פטור.

ר' יוחנן אמר שר' יוסי בן זימרא מביא מקור לגימטריא מהתורה שה' אמר לאברהם אב המון גוים נתתיך והוא ר"ת **אב** לאומות **בחור** באומות, **חביב** באומות **מלך** באומות **ותיק**, **נאמן** באומות, ר' יוחנן הוסיף שמה שכתוב אנכי הוא ר"ת **אנא נפשי כתבית יהבית**, ורבנן מבארים שהוא ר"ת **אמירה נעימה כתיבה יהיבה**, או שדורשים ר"ת מהסוף **יהיבה כתיבה נאמנים אמריה**. אצל ר' נתן דרשו ירט הדרך לנגדי שהאתון **יראה ראתה ונטתה**, אצל ר' ישמעאל אמרו כרמל ר"ת כר מלא רב אחא בר יעקב דרש את הפסוק והוא קללני קללה נמרצת שהוא ר"ת: **נואף מואבי רוצח צורר תועבה**, ר"נ בר יצחק דרש מה נדבר ומה נצטדק הוא ר"ת **נכונים** אנחנו **צדיקים טהורים דכים קדושים** אנחנו.

משנה לר"ג הכותב ב' אותיות בב' העלמות, אחת בבוקר ואחת בערב חייב ולחכמים פטור .

גמרא ר"ג סובר שאין ידיעה מפסיקה לחצי שיעור ולרבנן יש ידיעה לחצי שיעור.

פרק האורג

משנה לר"א האורג ג' חוטים בתחילה ואחת על אריג חייב ולחכמים תמיד שיעורו בב' חוטים, העושה ב' בתי נירים בנירים בקירוס בנפה וכברה ובסל חייב. שיעור תופר ב' תפירות וכן שיעור קורע ע"מ לתפור ב' תפירות. **גמרא** ר' יצחק למד בר"א ב' חוטים והיינו בעבים שניכר בב' ובמשנה אמר ר"א ג' מדובר בדקים, וניתן לבאר להיפך שבעבים צריך ג' כדי לקיים את האריגה ובדקים מספיק ב' לקיים, יש ברייתא שהשיעור הוא ב' חוטים וכן בשפה וצריך רוחב ג' בתי נירים וזה כאורג חגורה ב' חוטים ברוחב ג' נירים ואורג ג' חוטים בתחילה ואחת על האריג חייב וזה כדעת ר"א, ויש ברייתא האורג ב' חוטים על הגס והאימרא חייב ולר"א אפילו אחד, ובשפה ב' חוטים ברוחב ג' נירים והאורג ב' חוטים על הגס והאימרא חייב וזה כדעת רבנן.

שני בת נירים אביי מבאר שהוא מרכיב את חוט השתי ב' פעמים בבית הניר וחוט נוסף בניר המחובר לקנה.

קירוס מבאר רב שהוא הקנה של האורגים בגד.

המשנה כתבה תופר **ב' תפירות** משום הקורע ואף שזה כתוב באבות מלאכות אך כתבו כאן כדי לכתוב בסיפא את דין הקורע בחמתו ועל מתו, **עמוד ב** ושייך לקורע לצורך תפירה באופן שהבגד כפול ובולט והוא צריך לקרוע כדי ליישב התפירה.

משנה הקורע בחמתו ועל מתו וכן כל המקלקלים פטורים המקלקל ע"מ לתקן שיעורו כמתקן שיעור מלבן מנפץ צובע וטווה כמלא רוחב הסיט כפול, והאורג שני חוטים שיעורו כמלא הסיט. **גמרא** יש ברייתא ששנינו שהקורע בחמתו ובאבלו ועל מתו חייב ויצא ידי קריעה יש לומר ששם מדובר במת שלו ואף שבמשנה כתוב **מתו** יש לומר שמדובר בקרוב שאינו חייב לקרוע עליו אך קשה שאם הוא חכם הוא חייב לקרוע מדין חכם ששנינו שחכם שמת הכל כקרוביו לקרוע והכל חולצים עליו ומברים ברחבה, אלא מדובר שהקרוב הזה אינו חכם, אך קשה שאם הוא כשר חייב לבכות עליו שכתוב מפני מה מתים בניו קטנים כדי שיבכה על אדם כשר אך לא מסתבר שיקחו ממנו עירבון על העתיד, אלא הוא נענש מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר, שהבוכה על אדם כשר נמחל לו בגלל הכבוד שעשה, אלא מדובר כאן שאינו כשר אך קשה שאם עמד בשעת יציאת נשמה הוא חייב לקרוע כמו שר"ש בן אלעזר אומר שזה כמו שנשרף ס"ת, אלא מדובר שלא עמד בשעת יציאת נשמה, והברייתא שכתבה שקורע בחמתו חייב זה כר' יהודה שמחייב במלאכה שא"צ לגופה ואף שר' יהודה פטר במקלקל אך בחמתו זה נקרא מתקן כיוון שהוא עושה נחת רוח ליצרו, אך קשה שר"ש בן אלעזר אמר בשם ר' יוחנן בן נורי שהקורע בגדיו והמשבר כלים והמפזר מעותיו בחמתו הוא כעובד ע"ז שזה אומנות היצר היום אומר עשה כך ולמחר כך ולבסוף יעבוד ע"ז וכמו שדרש ר' אבין לא יהיה בך אל זר שהכעס הוא אל זר שבגופו של אדם. יש לומר שכאן מדובר שכועס בהתר להטיל פחד על אנשי ביתו כר' יהודה ששלף חוטים מבגדו, ורב אחא בר יעקב שבר כלים שבורים, רב ששת זרק על ראש השפחה ציר של דגים קטנים, ורב אבא שבר מכסה של כד.

בר קפרא אמר שהמוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחם בבית גנזיו כמו שכתוב נודי ספרת אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך, ורב יהודה אומר בשם רב שהמתעצל בהספד של חכם ראוי לקברו שכתוב ביהושע ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געש שרגש עליהם ההרגם, ור' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שהמתעצל בהספד החכם אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה שכתוב בסאסאה בשלחה תריבנה, ור' חייא בר אבא הקשה שכתוב אצל הזקנים בזמן יהושע אשר האריכו ימים אחריו, האריכו ימים ולא האריכו שנים, ומה שכתוב למען ירבו ימיכם אין לומר שזה רק ימים כיוון שזה כתוב לענין ברכה.

דף קו עוד אמר ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שאם מת אחד מהאחים ידאגו כל האחים וכן כשמת אחד מן החבורה תדאג כל החבורה יש אומרים שידאגו כשמת הגדול ויש אומרים כשמת הקטן.

ר' אבהו שנה ברייתא לפני ר'יוחנן שכל המקלקלים פטורים חוץ מחובל ומבעיר, ור' יוחנן אמר לו שבחובל ומבעיר חייב רק בצריך לחבלה עבור כלבו ובצריך לאפר, ומה ששנינו שכל המקלקלים פטורים זה כדעת ר' יהודה והברייתא היא כר"ש שסובר שהתורה הוצרכה להתיר מילה כי חבורה אחרת חייב בה והתורה אסרה הבערה בבת כהן ושאר הבערות חייב, ור' יהודה סובר שמילה הוא מתקן כשאר תיקון כלי ולכן הוצרכה התורה להתיר וכן הריגת בת כהן בפתילה היא כבישול סממנים.

כתוב במשנה כמלא רוחב סיט, רב יוסף בידו הראה כפול, ורב חייא בר אמי הראה פשוט בין אגודל לאצבע.

משנה לר' יהודה הצד ציפור למגדל וצבי לבית חייב ולחכמים צפור מגדל הוא צידה **עמוד ב** ובצבי לגינה חצר ביברים אינו צידה ולרשב"ג זה תלוי במדה של הביברים והכלל הוא שמחוסר צידה פטור ואם אינו חסר צידה חייב. **גמרא** אין לצוד ביו"ט דגים מביברים ואסור לתת להם מזונות ובחיה ועוף מותר, ויש ברייתא שגם חיה ועוף אסור ביו"ט ובחיה ניתן לומר שזה תלוי במחלוקת ר' יהודה ורבנן במשנתינו, ואין לחלק בעופות בין ביבר מקורה ושאינו מקורה שהרי במשנה אסרו ציפור למגדל ומשמע שבבית מותר אף שהוא מקורה, אך ניתן לומר שהמשנה דיברה בציפור דרור שאין בה צידה בבית שאינה מקבלת מרות שלכן היא נקראת ציפור דרור שהיא דרה בבית כבשדה. ולפ"ז ניתן לחלק בחיה שזה תלוי שלביבר קטן אסור ובגדול מותר, והשיעור הוא אם רץ אחריה ומגיע בשחייה אחת זה קטן, ויותר מזה הוא גדול, או שאם נופל צל הכתלים על כותל שמולם הוא קטן, או כשאין פינות להשמט הוא נקרא קטן.

רב יוסף אמר בשם רב יהודה בשם שמואל שהלכה כרשב"ג ומשמע שנחלקו ואביי הקשה שאין נ"מ בזה אמר לו רביוסף שזה רק לשירה בעלמא.

שנו בברייתא שהצד צבי סומא וישן חייב כיוון שהוא בורח מיד כשנוגעים בו, וזקן וחולה פטור, והברייתא שחולה חייב מדובר בחולי של עייפות שהוא יכול לברוח. לר"מ הצד חגבים צרעים ויתושים חייב ולחכמים מה שבמינו ניצוד חייב ומה שלאניצוק במינו פטור, ושנינו בברייתא נוספת שהצד חגבים בשעת הטל שהם עוורים פטור ובשעת שרב חייב ור"א בן מהבאי פוטר גם בשעת שרב והסתפקו אם ר"א דיבר על הרישא שפטור או על שעת שרה שיש ברייתא שכותבת להדיא שלר"א בן מהבאי פטור בשעת השרב כשהם מקלחים הרבה שהם כניצודים.

משנה צבי שנכנס לבית ונעלו אחד חייב, אם נעלוהו שנים פטורים ואם אחד לא יכול ונעלהו שנים חייבים ור"ש פוטר. **גמרא** ר' ירמיה בר אבבא אומר בשם שמואל שהצד ארי פטור עד שיכניסנו לכלובו.

משנה אם אחד ישב על הפתח ולא מילאהו והשני מילאהו חייב השני, אם הראשון מילא את הפתח וישב השני לצדו ועמד הראשון והלך, הראשון חייב שהשני הוא כנועל את ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בתוכו.